

ULUSLARARASI BAKOLARYA DİPLOMA PROGRAMI

TÜRKÇE A DERSİ UZUN TEZİ

YABANCILAŞMA VE KİMLİK ARAYIŞI

Sözcük Sayısı: 3727

Araştırma Sorusu: Ayfer Tunç'un Dünya Ağrısı adlı yapıtındaki odak figürün topluma, ailesine ve kendisine yabancılaşması hangi yazınsal tercihlerle işlenmiştir?

İÇİNDEKİLER:

	Sayfa
I. Giriş	3
II. Kendine Yabancılaşması	5
III. Topluma Yabancılaşması	8
IV. Ailesine Yabancılaşması	11
V. Sonuç	15
VI. Kaynakça	18

Araştırma Sorusu: Ayfer Tunç'un Dünya Ağrısı adlı yapıtındaki odak figürün topluma, ailesine ve kendisine yabancılaşması hangi yazınsal tercihlerle işlenmiştir?

1 GİRİŞ

Yıllar boyunca, yabancılaşma fikri birçok bilimsel alanda kapsamlı bir şekilde incelenmiş ve bu da birden fazla tanımın geliştirilmesine yol açmıştır. Yabancılaşmanın bireyin psikolojisi üstünde büyük bir etkisi olduğu gözlemlenmektedir. Yabancılaşma ortaya çıktığında kişilikte bozulma, kopma ve kontrol kaybı meydana gelmektedir.¹ Yabancılaşma, bireyin kendini topluma yabancılaştırması veya toplumun bireyi yabancılaştırması şeklinde iki durumda gerçekleşmektedir. Bireyin kendini yabancılaştırması, kendini bulunduğu çevreye ait hissetmediği durumlarda zamanla ortaya çıkmaktadır ve birey bir süre sonra toplumdan ayrık bir şekilde yaşamını devam ettirmektedir. Toplumun bireyi yabancılaştırması ise toplum yapısının bireydeki siyasi, ekonomik, sosyo-kültürel ve sınıfsal sebeplerle kişiyi içinde bulunduğu ortamdan soyutlamasıdır.²

Ayfer Tunç, modern Türk Edebiyatındaki önemli isimlerden biridir. Yapıtlarında ele aldığı konuların realist bir yaklaşımla yazılması onu diğer yazarlardan ayıran bir özelliği haline gelmiştir. Ayfer Tunç'un "Dünya Ağrısı" adlı eseri en başta adıyla dikkat çekmektedir. Yapıtın adına bakılınca, insan üzerinde karamsar bir etki bırakıldığı gözlemlenmektedir. "Ağrı" sözcüğü tek başına sadece tekil bir anlam içermektedir. "Dünya" sözcüğü ise gezegen veya bir topluluk adı anlamına gelerek kullanılmaktadır. Bu iki sözcük birleşerek bir bütün oluşturmaktadır ve

---

¹ Kırman, Tuğba, and Hasan Atak. (2020) "Yabancılaşma." *Dergipark, Cilt 10, Sayı 2, 279-295*

² Aydoğan, Emine. (2015) "Marx ve Öncüllerinde Yabancılaşma Kavramı" *Dergipark, Sayı 54 273-282*

yüksek hisler içeren ve ağrının bütün yönlerini belirten bir söz öbeği haline gelmektedir. Böylelikle yazar, ad seçimiyle okura önceden eser ile ilgili bir genel görüş sunmaktadır. Ayfer Tunç “Dünya Ağrısı” romanında yabancılaşma konusunu bireyin varoluşu, varoluşundaki toplum ve aile yapısının etkisi ve yaşamak için bir anlam arayışı üzerinden kapsamlı bir şekilde okuyucuya sunmuştur. Yazar eserde bu konuyu Mürşit figürü aracılığıyla ele almıştır. Mürşit’in aile yapısı içindeki baba ve eş kimliğini, topluma karşı bir aidiyet hissetmemesini, toplumdan kendini soyutlamasını ve istediği mesleği elde edememesini yabancılaştırma kavramıyla bağdaştırarak çok yönlü bir şekilde anlatmıştır. Eser birinci tekil kişi anlatıcı ile okura aktarılmıştır. Konuyu işlerken olay örgüsünü aşamalı bir şekilde kullanarak, sürükleyici bir roman oluşturmuştur ve bunu yaparken okuru romanın içinde tutmayı amaçlamaktadır. Ayrıca geriye dönüş anlatım tekniğiyle beraber eserin akıcılığını arttırmıştır. İç monologları çokça kullanarak Mürşit figürünün iç dünyasını etkili bir şekilde göstermektedir. Eserin birçok yerinde aşamalı bir şekilde ipuçları verilerek okuyucu meraklandırılmıştır. Yapıtın neredeyse her karakterinin hikayesi ayrı bir şekilde anlatılmaktadır ve hepsi için ayrı kimlikler oluşturulmuştur. Eser iki ana figür dışında da zengin bir karakter genişliğine sahiptir. Karakterler her toplumda karşımıza çıkabilecek karakterler olarak kurgulanmıştır. Bu sayede de okur romanı okurken farklı insanları tanımış olur. Figürlerin çoğu “*silik, dikkat çekmeyen*” tiplmesiyle kurgulanmıştır. Yazar, bu tiplmeleri okura göstererek okura bir farkındalık kazandırma çabası içinde olmuştur. Figürler arası diyaloglara çokça başvurularak, kimliksel farklılıklar belirtilmektedir. Figürler arasındaki bu diyaloglarda sırlar ve katmanlı yapılar dikkat çekmektedir. Mürşit ve Madenci arasındaki benzer sırlar katman katman ortaya çıkmaktadır. Bu aşamalarda insanın kimliğini ve yapısını oluşturan unsurlar görülmektedir. Romanında “otel”

uzamını toplum ve birey üzerindeki bozulmaları gösterecek bir şekilde kurgulamıştır. “Otel” uzamı detaylı bir şekilde betimlenerek okuyucu eserin içinde tutulmaktadır.

Bu tezin yazılma amacı Dünya Ağrısı yapıtının ana sorunsallarından biri olan yabancılaşma konusudur. Araştırma sorusunu, Mürşit karakterinin kendine, ailesine ve topluma yabancılaşmasının nasıl işlendiği bu tezde analiz edilecektir. Bu konu üç ana alt başlığa bölünecektir ve her alt başlıkta kendi içinde bölümlere ayrılacaktır. Ana alt başlıklar: Mürşit’in kendine yabancılaşması, topluma yabancılaşması ve ailesine yabancılaşması şeklinde olacaktır. Kendine yabancılaşması bölümünde, genel olarak mesleği ve istemediği bir yaşam tarzını yaşaması ele alınacaktır. Toplumdan yabancılaşması, topluma kendini ait hissetmemesi, toplumun fikirleriyle kendi fikirlerinin çatışması, toplumun onu dışlaması ve Madenci karakteriyle gerçekleştirdiği diyaloglar ele alınacaktır. Ailesine yabancılaşması ise kendi babası, aile yapısındaki baba rolü ve eş rolü olarak üç şekilde incelenecektir.

2 ODAK FİGÜRÜN KENDİNE YABANCILAŞMASI

Mürşit, “Dünya Ağrısı” romanının başkahramanıdır. Anadolu’nun ortasında bir şehirde babasından yadigâr kalan bir oteli işletme zorunluluğuyla yaşamaktadır fakat otelle ilgilenmemektedir. Mürşit’in, İstanbul’da bir üniversitede felsefe okuyup hayatı anlamlandırma isteği gençliğinden beri devam eden bir istektir. Babasının hastalanması üzerine ailesinin yanında yaşamak zorunda kalmıştır. Mürşit, babasına, annesine ve iki kız kardeşine bakmak zorunda kalmıştır. Ayrıca kendi kurduğu ailesine karşı da sorumlulukları vardır.

Mürşit istediği hayatı elde edememesi nedeniyle kendine yabancılaşmaya başlar, arzuladığı hayatı yaşayamadığı için eser boyunca hep bir pişmanlık duygusu içinde olduğu görülmektedir. Neden ve nasıl yaşadığını kendince hep sorgulamaktadır. Ailesi, evi ve diğer insanlar ona yabancı gelmektedir. Bu şekilde düşündüğü için de çevresindeki herkese zorluk olduğunu düşünmektedir. Yazar yapıtta bu durumu devrik cümlelerle duygusallaştırmaya çalıştığı şu cümleyle vurgulamıştır: *“Hayatının tamamı, hatta varlığının öncesi bile ailesine yaptığı bir haksızlık gibi görünüyor gözüne.”* (Tunç, 2014, s.23) Ayrıca istediği mesleği yapamamasından dolayı hep yaşamak için bir amaç arayışı içinde olmasından bir süre sonra amaçlarından vazgeçmeye başlamıştır. Yazar yapıtta bu durumu alaycı bir üslup kullanarak ve böylelikle Mürşit’e acıma duygusu uyandırarak vurgulamıştır: *“Ama Mürşit yalnızca dağınık ve tanımsız değildi, aynı zamanda amaçsızdı. Ona da vaktiyle herkes gibi bir amaç listesi verilmişti, bazılarını işaretlemişti, sonra hepsinden vazgeçmişti.”* (Tunç, 2014, s.28) Bu amaçsızlık Mürşit’i kendinden soyutlanmasına neden olmuştur. Mürşit, adının ne olduğu, nereden geldiği, ne iş yaptığını bilmediği yani tanımadığı insanların hikayelerini dinlemektedir. Çevresindeki insanlar hakkında hiçbir bilgisi olmadığını fark ettiği zamanlar romanda yer yer belirtilmektedir. Mürşit o durumlarda -neden onları dinlediğini sorgulayarak- kendisini tanıyamamaya başlar. Mürşit’in kendine yabancılaşması, kişiliğini de etkilemektedir. Artık insanların ona acıdığını bile bile sadece yalnız kalıp düşünmemek için onlarla dostluk kurmaya çalışmaktadır. Mürşit’in böylelikle gururu ve onuru yok olmaya başlamaktadır. Yazar yapıtta bu durumu tahkiye etme tekniği ile şöyle vurgulamıştır: *“Mürşit kendisine acıdıklarını biliyor; ama hiç üzülüyor buna, bu adamların acıma hislerini dostluklarına tercih ediyor.”* (Tunç, 2014, s.44) Ayrıca Mürşit sadece psikolojik değil fiziksel olarak da kendini sevmemektedir. Kendi varlığını hissetmesi her yönden Mürşit için rahatsız edici bir durum haline gelmiştir. Yazar yapıtta bu durumu şu

cümleyle vurgulamıştır: “*Her ne ise, varlığında rahatsız edici bir şey var. Ne zaman aynaya baksa içi ağrıyor.*” (Tunç, 2014, s.16) Mürşit hep aynı anda iki duygu hissetmektedir. Bir duyguyu yoğun veya uzun süreli olarak yaşamadan farklı bir duyguya geçmektedir. Umutsuzluk yüzünden artık duygu bile hissetmenin anlamsız olduğunu düşünmektedir. Yazar yapıtta bu durumu şiirsel bir söylem aracılığıyla aktararak okurla “iletişim”e geçmektedir: “*İçi yok onun. Bir kabuk artık, güneş ve rüzgâr, soğuk ve yağmur toza dönüştürülsün, toprağa kavuştursun diye beklediği...*” (Tunç, 2014, s.134) Mürşit rastladığı bir kitapçada “*İnsan bir uçurumdur*” cümlesini görmektedir. Bu cümle romanda laytmotif olarak birçok yerde tekrarlanarak okurun karşısına çıkarılmaktadır. Bu laytmotif insanın kendi düşünceleri ve başkalarının düşüncelerinin çatışmasını; Mürşit’in ise özgürlük, irade ve kendini sorgulaması anlamlarına gelecek şekilde kullanılmıştır. Ayrıca “*uçurum*” romanda farklı karakterlerin arasındaki diyaloglarda ortaya çıkmaktadır. Mürşit karakterinin kendine: “Özgürlük nedir? Özgürlüğü güç mü belirler? Yaşadığımız her şey kader mi?” gibi sorularak sorarak kendisini sorgulamasını sağlamıştır. Yazar, bu laytmotifle okuyucunun da Mürşit’le birlikte bu sorulara cevap aramasını sağlamıştır. Okuyucu bu sorulara Mürşit’in yol göstericiliği sayesinde cevap bulabilmektedir çünkü yazar Mürşit’i “*yol gösterici, rehber*” kimliğiyle kurgulamıştır.

Mürşit için aşk onun amaçsız yaşamında hayata tutunmanın tek ve zorunlu yoludur. Mürşit, Şükran’la istemeyerek evlenmiştir. Şükran’a karşı duyguları zamanla tamamen yok olmuştur. Mürşit’in Şükran’a karşı olan hislerini ne zaman kaybettiğinin hakkında bir fikri yoktur çünkü Mürşit kendi hislerini ve düşüncelerinin de ne anlama geldiğini bilmemektedir. Yazar yapıtta bu durumu şu cümleyle vurgulamıştır: “*Ne zaman öldü bu şey, ölü mü doğdu, niye böyle diye soruyor kendine*” (Tunç, 2014, s.28)

Mürşit'in oğlu olan Özgür babasının aksine bilimle ilgilenen, kararlı, iddialı ve yenilikçi biridir. Otelle babası yerine o ilgilenmektedir ve oteli, rakip otel olan "Beyazıt'ın Otelini" geçmesi için büyük bir çaba sarf etmektedir. Yazar yapıtta bu durumu öyküleyici anlatım içeren şu cümleyle vurgulamıştır: *"Sözlerle yetinmiyor çocuk, internet kafeye gidiyor, otelciliğe ilişkin yazıları, turizm okullarının ders notlarını indirip basıyor."* (Tunç, 2014, s.45). Yapıtta yer alan *"hauskipır"* kelimesi normalde İngilizce kökenli bir kelime olup "ev bakıcısı, oda bakıcısı" anlamına gelmektedir ama Türkçe okunuşuyla yazılmıştır. Yazar burada bir kuşak çatışmasını örneklendirmiştir. Mürşit otelde oda bakıcısının gerekliliğini bilmezken, Özgür'ün bunun gerekliliğini savunduğunu belirtilmiştir. Özgür'ün özellikleri onun babası Mürşit yerine dedesine daha çok benzediğini göstermektedir. Kendi oğlunun bile başkasını örnek alması Mürşit'i ruhsal olarak etkilemektedir. Bu durum Mürşit'in yine kendini tanıyamamasına ve sorgulamasına yol açmıştır. Kendine, oğlu yüzünden yabancılaşması Mürşit'e büyük bir acı hissettirmektedir. Yazar yapıtta bu durumu şu cümleyle vurgulamıştır: *"Mürşit oğlunun sesindeki kararlılıktan, sinsî zalimlikten acı duydu. Oğlu daha şimdiden dedesinin ruhsal kopyası."* (Tunç, 2014, s.41). Bu durum yüzünden Mürşit ve Özgür arasında roman boyunca bir baba-oğul çatışması hâkim olmuştur. Mürşit'in otel konusunda Özgür'e söz geçirememesi, Mürşit'in aile içindeki baba rolünün kaybolmasında etkili olmuştur. Mürşit artık kendine verilen rolleri ve figürleri kendine yabancılaşarak kaybetmeye başlamıştır.

3 TOPLUMA YABANCILAŞMASI

Mürşit, eserde içinde bulunduğu toplumdan fikir olarak çok farklı yapıya sahip olduğunu düşünür. Ona göre kendisi diğer insanlara göre her şeyin farkındadır. Mürşit'in farkındalığı onun hayatındaki her şeyi değiştiriyor, bu değişim Mürşit'in farkındalığını dışa vurmasına sebep olmaktadır. Çevresindeki insanların onu anlamaması ona acı vermektedir ama Mürşit hala bildiklerini anlatmaya devam etmek istemektedir. Mürşit'in yaşadığı toplum yozlaşmış, kadını metalaştıran ve sadece lüks peşinde olan bir yapıya sahiptir. Mürşit ise yaşam için anlam ve arayış içinde olmayı, lüks ve şöhretten daha üstün tutmaktadır. Eserde Mürşit ile aynı düşüncelere sahip olan tek karakter Madenci'dir. Mürşit ve Madenci ortak dertlere sahiptir ve sadece birbirleriyle paylaşabilmektedirler. Madenci küçük yaşta annesini kaybetmiştir. Annesini kaybetmesi onu küçük yaşta büyük bir şekilde sarsmıştır. Bu ağrıdan kurtuluş amacıyla istemeyerek Arzu'yla evlenir -Aynı Mürşit'in yaşamı gibi- ama mutlu olamamıştır. Arzu sonrasında intihar etmiştir ve madencinin hayatta tutunacak tek dalı Mürşit kalmıştır. Mürşit'i ve ek olarak Madenci'yi toplum, fikir yapılarının çatışması nedeniyle yabancılaştırmıştır.

Dünya Ağrısı romanından mekân "*otel*"dir. Kitabın kapağında da sisli ve karlı arka planın arkasında büyük bir şekilde "*OTEL*" yazısı belirtilmiştir. Otel Mürşit'e babası tarafından bırakılmıştır. Mürşit'in babası büyük bir çabayla oteli çok iyi yerlere getirerek şehrin en iyi oteline dönüştürmüştür. Otelin Mürşit'e devredilmesiyle otel büyük bir düşüş yaşar ve şehrin en eski ve pis yapılarından biri haline gelir. Otelin bu hali eserde canlandırma amacıyla betimleme tekniği kullanılarak şöyle anlatılmaktadır: "*Eşya biri zengin biri yoksul; ama ikisi de mutlu olamamış iki evin birbirine karışmış artıklarını andırıyordu. Babasının yıllarca oturduğu koyu*

yeşil kadife koltuk, sadece biri yana iki bronz aplik, mermer tablalı el oyması ahşap konsol gibi güzel zarif mobilyalar ile ucuz naylon perdeler, çirkin süsler, duvarları kapkara ise boğan eski dökme demir soba aynı mekânın içinde aynı zamanı yaşıyordu.” (Tunç, 2014, s.26-27) Otelin

babasından Mürşit’e devredilmesiyle, Mürşit’in üzerinde büyük bir baskıya sebep olmuştur.

Şehirde oteli bilenlerin Mürşit’in oteli babası gibi hatta ondan daha iyi yönetmesini

beklemektedir. Mürşit istemeyerek yaptığı bir iş için otelle ilgilenmemiş ve bu durum tepkiye yol

açmıştır. Eskiden seçkin kişilerin geldiği otel artık yoksulların, mecbur kalmışların ve

dilencilerin geldiği bir otele dönüşmüştür. Ayrıca Mürşit’in oteli şehirdeki diğer ve en iyi otel

olan Beyazıt’ın otelinde yer bulamayanların geldiği otel haline gelmiştir. Mürşit’in otelinde tek

çalışan kişi yalnız yaşayan ve kimsesi olamayan Kibar’dır. Kibar elli yaşlarına, çok konuşmayan

ve insandan çok bir hayvan gibi yaşayan biridir. Kibar’ın bu durumu eserde şu şekilde

betimlenmektedir. *“Merdiven altında, çay ocağında bitişik, küçücük, penceresiz bir odada yatıp*

kalkıyor. Odadan çok bir delik, tıklım tıklı bir in aslında. Dayanılmayacak kadar pis kokuyor.”

(Tunç, 2014, 31) Kibar’ın bu durumu otelin durumunu sembolize etmek için kullanılmıştır.

Otelin tek güzel tarafı, karşısında bulunan ve arada bir ortaya çıkan Delidağ’ın karla kaplı olduğu

zamanlarda ortaya çıkan manzarasıdır. Mürşit’in ve Beyazıt’ın oteli, eserde yazar tarafından

toplumsal sınıf farklarını göstermek için kullanılmıştır. Beyazıt’ın oteli seçkin ve önemli

insanların geldiği bir oteldir. Mürşit’in oteli ise toplumun yabancılaştırdığı, fakirlerin, işsizlerin,

görmezden gelinmişlerin olduğu bir oteldir. Mürşit otelin durumunu kendine benzetmektedir, o

da otel gibi toplumdan yabancılaştırılmış ve soyutlanmış biri olarak hissetmektedir.

Ayrıca otel Mürşit için engelleyici bir unsurdur. Mürşit’in İstanbul’a gidip üniversitede felsefe

okumasını otel engellemiştir ve kendini gerçekleştirememiştir. Mürşit otele çok yabancısıdır ve

hiçbir zaman ait hissedememiştir çünkü toplum ondan istediğini alamadığı için Mürşit’i

yabancılaştırmıştır. Yazar yapıtta bu durumu şu cümleyle vurgulamıştır: *“Ömrünü geçirdiği şehre yabancı hissetti kendini, ama hoşlandı bundan. Zaten hiç ait olmadı ki”* (Tunç, 2014, s.235)

Mürşit ve Madenci karakterlerinin yaşamı, ağrıları ve düşünceleri birbirlerine benzerdir. Tüm şehirde ikisi de farklı birinin onları anlayacağını düşünmemektedir. Madenci de Mürşit gibi yaşamın anlamını aramayı, şöhret ve paradan üstün tutmaktadır. İkisi de toplumun yozlaştığının farkında ama ne yaparlarsa yapsınlar bunu değiştirebileceklerine dair ümitleri yoktur. Ayrıca ikisi de birbirini birleştiren asıl şeyin keder ve benzer günahları olduğunu düşünmektedirler. Yazar yapıtta bu durumu şu cümleyle vurgulamıştır: *“Onları birbirlerine yaklaştıran şey de bu oldu, keder. Aslında kederden çok günahlarının altında ezilmeleri”* (Tunç, 2014, s.15), *“Birbirlerine anlattıkları varlıklarının dağılmış parçalarını umutsuzca toplama çabasından yeniden bir bütün olma umudundan başka bir şey değildi.”* (Tunç, 2014, s. 143) Mürşit de Madenci de eskiden Maraş olaylarına tanık eden kişilerdir. Toplumda onlar dışındaki herkesin bu olaylar yokmuş gibi davranması ve unutmış gibi yapması ikisini de rahatsız etmektedir. Yazar yapıtta bu durumu retorik cümlelerle vurgulamıştır: *“Ama nasıl untabildi herkes? Bunu, öncekileri, sonrakileri. Nasıl hiç yaşanmamış gibi devam edebilirler?”* (Tunç, 2014, s. 123) Bu durumun sebebi toplumsal olaylara karşı duyarlı olmaları ve bencil olmamalarıdır. İçinde buldukları toplum ise sadece kendini ve parayı düşünen bir yapıya sahiptir. Madenci ve Mürşit’e göre insanlar mutluluğa görünmeye çalışarak hayatlarındaki yaraları her zaman yeni bir yere giderek veya bir şeyleri değiştirerek gidermeye çalışırlar. Toplumda bu insanlar kendilerince kendilerini *“normaller”* olarak adlandırırılar. Mürşit ve Madenci’yi ise *“normal olamayanlar”* olarak adlandırırılar.

4 AİLESİNE YABANCILAŞMASI

Mürşit'in ailesi, eşi Şükran ve oğlu Özgür'den oluşmaktadır. Ayrıca adları Hasret ve Gurbet olan iki tane kız kardeşe sahiptir. Mürşit'in babası romanda her zaman baskıcı ve otoriter bir baba olarak karşımıza çıkmaktadır. Kendisi ise baba olarak oğluna söz geçiremeyecek kadar değersiz bir baba figürü haline gelmiştir. Mürşit eşiyle istemeyerek evlenmiştir ve aralarında bir karı-koca iletişimi ve bağı yoktur. Şükran ise Mürşit'e çocuklarına iyi bir annelik yapamamıştır. Genel olarak Mürşit'in içinde bulunduğu aile yapısının içinde herhangi bir aile bağı ve iletişimi görülmemektedir. Mürşit dışındaki aile bireyleri arasında biraz da olsa iletişim olmaktadır ama Mürşit'in hayattan bıkmışlığı ve kederi onların da neşesini yok etmektedir. Bu durum romanda şu cümleyle gösterilir: *“Yanlarına gidinceye kadar neşeli konuşmaları devam edecek. O gelince susacaklar, Mürşit'in yüzündeki keder neşeleri solduracak. Yanlarına gitmedi bu yüzden.”* (Tunç, 2014, s.16)

Dünya Ağrısı romanında aile yapısı içinde görülen en belirgin çatışma baba-oğul çatışmasıdır. Bu çatışma Mürşit-Mürşit'in babası ve Mürşit-Özgür olarak iki şekilde verilmiştir. Mürşit'in babası Mürşit'i çocukken otelin başına geçirmeyi amaçlamıştır. Mürşit ise çocukken otelle ilgilenmek istemediğini bilmektedir. İlk çatışma, Mürşit'in babasının Mürşit'e hediye almak istediğinde Mürşit'in ona en büyük hediyenin bir daha otele girmek istemediğini söylemesiyle başlamaktadır. Babası bu duruma çok sinirlenir ve Mürşit'i bir süre boyunca otelin kapısından içeri sokmamıştır. Mürşit'in babası için tek gerçek ve işe yarayan şey oteldir. Öz oğlunun, en çok istediği şeyi reddetmesi onu derinden etkilemiştir. İkinci belirleyici çatışma ise Mürşit'in İstanbul'da üniversitede felsefe kazanması sonrasında ortaya çıkmıştır. Mürşit'in babası için felsefe işe yaramayan ve para getirmeyen bir şey olarak görülmektedir. Mürşit'in ise en büyük

hayali felsefe okuyup hayatın anlamını çözmektir. Babasının hastalanmasıyla beraber annesi evde erkek olmadığından Mürşit'i yanına çağırıştır. Babası kız kardeşlerinin tek başlarına bir hayat sürdürebileceğini düşünmemektedir. Mürşit'i babası da o dönemdeki toplumda yozlaşmış insanların bir örneği olarak kurgulanmıştır. Yazar yapıtta bu durumu şu cümleyle vurgulamıştır: *"Serserilik etme, adına layık ol, kardeşlerine yol göster"* (Tunç, 2014, s.19) Ayrıca otelin başına geçecek de biri kalmamıştır. Mürşit hayallerinden vazgeçerek istemediği bir hayatı yaşamaya mahkûm bırakılmıştır babası yüzünden. Mürşit daha baba olmadan kendi babasıyla yaşadığı çatışmalar yüzünden baba rolüne karşı bir önyargı geliştirerek yabancılaşmaya başlamıştır. Yazar yapıtta bu durumu şu cümlelerle vurgulamıştır: *"Babasına, gitmek isteyen asıl benim diyemedi; başka bir kafese değil ama, bu kafesten sonsuzluğa gitmek istiyorum."* (Tunç, 2014, s.19), *"Gidemedi, sonsuzluk içinde kaldı."* (Tunç, 2014, s.19)

İkinci baba-oğul çatışması olan Özgür ve Mürşit arasındaki çatışma Özgür'ün otelin başına geçmesiyle başlamaktadır. Mürşit kendisinin elde edemediği hayatı Özgür elde etsin ister ama Özgür büyük bir hırsla oteli şehrin en iyisi yapmaya çalışmaktadır. Mürşit, Özgür'ün adını koyarken de bunu düşünmüştür. Mürşit'in babası ise ona doğru yolu gösteren adını koymuştur. Yazar özellikle bu ironiye yapıtta yer vermiştir. Mürşit, Özgür'ün bir yere bağlı kalmadan, rahat ve anlamlı bir hayat edinmesini istemiştir. Özgür ise babasının kendisi gibi otelle ilgilenmesini, oteli daha iyi bir yere dönüştürmesini ve para kazanmasını istemiştir. Özgür'ün dedesi gibi olması Mürşit'le arasındaki çatışmanın en büyük etkeni olmuştur. Ayrıca Özgür'ün para ve şöhretten üstün tuttuğu anlam arayışı Özgür için tam tersi bir şekilde işlemektedir. Özgür'ün aileye Mürşit'ten daha fazla katkı sağlaması, oteli işletmesi ve ailesine bakması onu ailede Mürşit'ten daha üstün bir konuma getirmiştir. Mürşit'in oğluna söz geçirememesi ve oğlunun

onu azarlaması Mürşit'in baba rolünü yok etmiştir. Mürşit bu yüzden baba rolünden tamamıyla yabancılaşmıştır. Yazar yapıtta bu durumu şu cümlelerle vurgulamıştır: *“Ama oteldeki bu ilkel işleyiş hatta işlemeyiş, bu boş vermişlik, kendi haline bırakma Özgür'ü çıldırtıyor. Babasına duyduğu öfkeden, Beyazıt'a duyduğu hasetten, gençlikten, yetememekten, idareyi eline alamamaktan kahroluyor, konuşurken sesi titriyor.”* (Tunç, 2014, s.43), *“Oğlunun isyankâr heyecanları olmadığını, bu şehri kafes gibi saran dağların ardında ne olduğunu hiç merak etmediğini düşünüyor. Oğlunun hayatı da hayalleri de bu kafesle sınırlı olduğu için üzülüyor. Daha on dokuz yaşında yaşlanmaya başlayan bir oğlum var diye düşünüyor.”* (Tunç, 2014, s.59)

Mürşit'in ailesine yabancılaşmasının bir diğer sebebi ise eşiyile olan ilişkisidir. Mürşit, Şükran'la istemeyerek ve onu sevdiğinden emin olmayarak evlenmiştir. Yazar yapıtta bu durumu şu cümleyle vurgulamıştır: *“İlk gençliğinin aşkını andıran, hafif duyguları sayılmazsa hiç âşık olmadığı için tam ne hissetmesi gerektiğini de bilemiyordu, bu yüzden hissettiği kadarıyla yetiniyordu.”* (Tunç, 2014, s.17-18) Şükran'la ilk evlendiği zamanlar hayattan daha tam olarak bıkmadığı için ona karşı o zamanlar bir şeyler hissetmektedir. Yazar, Mürşit'in Şükran'dan bahsederken çokça *“hoşlanırdı, “severdi” ve “hissederdi”* kelimelerini kullanmıştır. *“-dı, -di”* geçmiş zaman eki kullanılarak Mürşit'in bir zamanlar hayattan zevk aldığını ve duyguları olduğunu belirtmektedir. Mürşit'in hayattan bıkmaması aşamalı bir şekilde gerçekleşmektedir ve bu durum Şükran'a olan davranışlarının değişimi üzerinden yansıtılmaktadır. Şükran da Mürşit'le birlikte artık hayattan bir şey beklemeyen ve amaçsız yaşayan biri haline dönüşmüştür. Mürşit'in dönüşümü Şükran'ı da etkilemiştir. Yazar bu etkilenmeyi şiirsel bir anlatım ve kötümser bir *“bakış açısıyla”* şöyle aktarmaktadır: *“Şükran berbat hayatından şikâyet etmeyi aklına bile getirmiyordu. Hayatı çözmüş, kabullenmişti çünkü hayat böyle bir şeydir, eziyettir, sıkıntıdır,*

dertler bütünüdür, kaderin en sevdiği şey oyundur, felek kahpedir ve kahpe felekle, oyunbaz kaderle kavga etmenin bir faydası yoktur.” (Tunç, 2014, s.18) Şükran ve Mürşit’in amaçsız bir şekilde yaşaması, aralarındaki karı-koca ilişkisini de yok etmiştir. Mürşit bu durumdan pişmanlık duymaktadır, Şükran ise artık umursamaz tavırlarla kocasıyla zoraki konuşmaktadır. Böylelikle Mürşit’in aile yapısındaki koca rolü de ondan alınmıştır. Mürşit artık aileden bir birey gibi görünse de ailesinin yanında sadece bedenen var olmaktadır. Ailesiyle neredeyse hiçbir bağı kalmamıştır ve tamamen yabancılaşmıştır. Yazar yapıtta bu durumu şu cümlelerle vurgulamıştır: *“Şükran artık cevap vermiyor, sadece eskimiş bir kırgınlıkla bakıyor. Yüzünde hep bir hüznün kalıntısı var. Mürşit bu suskunluğu, bu çaresiz kabullenışı kaldırmakta çok zorlanıyor.”* (Tunç, 2014, s.21), *“Şükran Mürşit’ten henüz nefret etmiyor, onu hala seviyor. Ama Mürşit bu sevginin içinde bir yerde taşlaştığını, artık canlı olmadığını biliyor. Şükran onu çok eskide kalmış bir hatırayı sever gibi seviyor artık.”* (Tunç, 2014, s.22)

5 SONUÇ

Romanın baş figürü Mürşit, babasından miras kalan otel işletmesini Orta Anadolu'nun bir şehrinde işletmektedir ancak kendisi bu işe pek ilgi göstermemektedir. Küçükken İstanbul'da felsefe okumanın hayatın anlamını keşfetmesine yardımcı olacağına inanmaktadır. Ancak babasının rahatsızlığı nedeniyle geri dönmek zorunda kalmıştır ve hayatı istemediği bir yöne gitmiştir. Mürşit, yatalak babasına, annesine ve kız kardeşlerine bakmak için sevemediği ve çocuklarına iyi bir eş ve anne olamayan Şükran'la evlenmiştir. Babasından çok babasına benzeyen oğlu Özgür'ün yanında bir türlü rahat edememektedir. Mürşit, şehrin meydanları, restoranları ve meyhaneleri küçülürken, ağaçları kesilirken, ona miras kalan otel, toplumdan dışlanmış kişilerin gelerek tekrarlanan yaşamını sürdürmesine devam etmesini sağlamaktadır.

Altın madeni açılacağı söylentisi şehirdeki insanlara umut vermektedir. Madende çalışmak üzere gelen İstanbullu maden mühendisi, geçmişinden uzaklaşmak amacıyla Mürşit'in otelinde kalmaktadır. Birbirinden uzak ve yalnız iki adam, rakılarını yudumlayıp dağları seyrederek dış dünyanın acılarından kaçmaya çalışmaktadır. İkisi de benzer bir suçluluk duygusu sahiptir. Aralarındaki bu benzerliğe sahip olduklarını fark ettiklerinde yakınlaşmaya başlamaktadırlar. Mürşit'in geçmişte işlediği bir suç nedeniyle peşini bırakmayan çocukluk arkadaşı Cumhur'un rüyalarda ortaya çıkmasıyla Mürşit'in hayatını değiştirecek sırrı ortaya çıkmaktadır. Mürşit'in acılarını Madenciyle paylaşması onu biraz olsun rahatlatmaktadır. Yapıt, figürlerin derin kişiliklerini tanımlayarak başlıyor. Ana figürün iç dünyasına dair bir bakış sunarak okuyucuyu hikayenin merkezine çekiyor. Ayfer Tunç'un betimlemeleri ve diyalogları, karakterlerin duygularını ve düşüncelerini canlı ve dokunaklı bir şekilde yansıtıyor. Okuyucular, karakterlerin yaşadığı deneyimlere iyice bağlanarak onların hayatlarına tam anlamıyla tanık oluyorlar. Yapıtın temelinde, insanın varoluşsal sorgulamaları ve toplumsal dinamiklerin ayrıntılı bir eleştirisi yer alıyor. Ayfer Tunç, okuyucuları düşündüren ve tartışmaya neden olan sorunsalları yapıt boyunca ele alıyor. Toplumun değerlerine karışı çıkan figürler aracılığıyla, insanın içsel çatışmaları ve dış dünya ile olan ilişkisi inceleniyor. Ayfer Tunç'un yarattığı olay örgüsü, okuyucuları sorgulamaya ve düşünmeye yönelterek onları hem şaşırtıyor hem de derinlemesine düşündürüyor. Romanın dil ve üslubu da dikkat çekicidir. Ayfer Tunç, kelimeleri titizlikle seçerek, her kelimedenden farklı anlamlar çıkarabilmemize olanak sağlıyor. Akıcı bir anlatımı ve çarpıcı bir diliyle, Ayfer Tunç'un yapıtı, edebi olarak etkileyici ve unutulmaz bir araç olmaktadır. Metaforlar ve imgeler aracılığıyla, olayların ve duyguların ayrıntılarını keşfetmek okuyucular için bir deneyim haline geliyor. Ayrıca, romanın evreni ve atmosferi de yapıtın önemli unsurlarındandır. Ayfer Tunç, okuyucuyu zaman ve mekânın sınırlarının ötesine taşıyarak onları farklı bir dünyanın içine

çekmektedir. Okuyucular, yapıtı okurken gerçeklikle hayalin sınırlarının çakıştığı bir dünyanın içinde kendilerini bulurlar.

Ayfer Tunç'un "Dünya Ağrısı" romanında ele alınan ana temalardan ilki aidiyet ve kimlik arayışıdır. Roman, figürlerin aidiyet duygusu ve kimlik arayışlarını ele alarak bir olay örgüsü kurgulamaya odaklanır. Ana figürler toplum, geçmiş, gelecek ve diğer nedenlerden ötürü kendi kimliklerini bulma çabasına girmişlerdir. Diğer ana tema ise toplumsal ilişkiler ve değişimdir. "Dünya Ağrısı" romanı toplumsal değerleri ve toplumsal yapının eleştirisini ele alarak, figürlerin geçirdiği değişimi bu toplumun figürler üzerindeki etkisini belirtmiştir. Romanda gözüken bir diğer ana tema da yalnızlık ve izolasyondur. Bu tezin araştırma sorusu olan "*Ayfer Tunç'un Dünya Ağrısı adlı yapıtındaki odak figürün topluma, ailesine ve kendisine yabancılaşması hangi yazınsal tercihlerle işlenmiştir?*" tezde yabancılaşma konusunu toplumsal, kişisel ve aile yapısı içinde üçe ayırarak yanıtlanmıştır. Yabancılaşma konusunun üç bölüme ayrılarak incelenmesi odak sorunun incelenmesinde daha detaylı ve odaklı bir yanıt verilmesi açısından önemli bir faktördür. Bu araştırma yabancılaşma konusunun ve "Dünya Ağrısı" romanının daha iyi ve çok yönlü bir şekilde anlaşılması açısından yarar sağlamaktadır. Araştırmanın ana konusu sadece odak figür olan "Müşit" figürüne odaklandığı için ortaya bazı sınırlamalar meydana getirilmiştir. Romanda Mürşit figürünün yabancılaşma konusundan öne çıkan karakter olması diğer karakterlerin incelenmesini arka plana atıp konunun detaylandırılmasını zorlaştırmıştır. Ayrıca araştırma sorusunun sadece "Yabancılaşma" ve "Kimlik Arayışı" kavramlarına odaklanması romanda gözüken diğer konuların incelenmesinde ve detaylandırılmasında bir engel yaratmıştır. Bu romanın ilerideki araştırmaları için daha kapsamlı bir araştırma sorusu kullanılarak tezin daha detaylı ve çok yönlü bir şekilde oluşturulması sağlanabilir. Ayrıca araştırma sorusunu sadece bir

figüre odaklamayarak romandaki diğerk figürlerin öne çıkması sağlanabilir. Bu sayede romanın tüm karakterleri detaylı bir şekilde incelenmiş olur.

Sonuç olarak, Ayfer Tunç'un Dünya Ağrısı romanı, edebiyat dünyasında önemli bir yer edinmiştir. Derinlikli karakterleri, etkileyici sorunsalları, dil ve üslubuyla, okuyucuları etkilemektedir. Ayfer Tunç'un eseri, sadece bir yapıt değil, aynı zamanda insanın varoluşsal sorgulamaları üzerine bir başyapıttır. Bu tezin yazılma amacı ise Mürşit karakterinin kendisinden, toplum yapısından ve aile yapısından yabancılaşmasının eserde nasıl işlendiğini incelemektir. Eserdeki yabancılaşma konusu incelenirken Mürşit'in neden ve nasıl yabancılaştığı belirtilmiştir.

KAYNAKÇA

- *Kırman, Tuğba, and Hasan Atak. (2020) “Yabancılaşma.” Dergipark, Cilt 10, Sayı 2, 279-295 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1217525>*
- *Aydoğan, Emine. (2015) “Marx ve Öncüllerinde Yabancılaşma Kavramı” Dergipark, Sayı 54 273-282 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/31852>*
- *Tunç, Ayfer. (2014) Dünya Ağrısı (1.Basım). Can Yayınları*